

Geny ogłoszeń

za wiersz milimetryowy przed 1 złoty w tekście 50 gr., za tekstem 40 gr. Ogłoszenia tabelaryczne 50 proc., a dwukolumnowe 25 proc. drobne ogłoszenia po 10 groszy. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Najmniej 1 zł. Za zastrzeżenia miejsca dolicza się 25%.

EXPRES ZAGŁĘBIA

Jedyny organ demokratyczny niezależny woj. kieleckiego.
Redaktor naczelny: WITOLD FABRYCZYŃSKI

Prenumerata wynosi miesięcznie

zł. 2.—

Adres Redakcji, Administracji i Drukarni: Sosnowiec, ul. Teatralna 16.
Telefon Redakcji 292, Administracji 294, Drukarni 4-94.

KRAKÓW
Biblioteka Jagiellońska
św. Anny 12

2-77;
tel. 16.

ODDZIAŁY:

KIELCE, Kilińskiego 18, tel. 18-78; BĘDZIN, Malachowskiego 24, tel. 5-98; DĄBROWA, Zawiercie, ul. 3-ko Maja 5, tel. nr. 97; CZELADZ, Rynek nr. 8, tel. 42; GRODZIEC, ul. 1-ko Maja 10, tel. 16.

Ruiny i trupy po krwawych walkach w Hiszpanii

PARYŻ, 25. 10. PAT. Z Madrytu donoszą: premier Lerrooux oświadczył, że powstanie w Asturji zostało ostatecznie zlikwidowane. Asturja była Verdunem powstańców.

Kiedy powstańcy wysadzili w powietrze liceum w Oviedo, używając w tym celu dwóch ton dynamitu, w gmachu znajdowało się jeszcze wiele osób. Siła eksplozji była tak wielka, iż zniszczyła doszczętnie nie tylko liceum, ale około 10 domów, znajdujących się w pobliżu.

Lerrooux oznajmił, iż rząd nie powoduje się uczuciem zemsty i nie zamierza stosować żadnych zbytecznych represyj. Pragnieniem jego jest przywrócić autorytetu prawa. Do Oviedo przybyli ministrowie wojny, sprawiedliwości i robót publicznych. Biorą oni na miejscu udział w dochodzeniu, prowadzonym przez władze sądowe.

W ciągu ostatnich dni pogrążono w Oviedo około tysiąca ofiar powstania. W całym zagłębiu górniczym Asturji znajduje się obecnie przeszło 22 tysięcy wojska. Bombardowanie z samolotów okolic Oviedo było tak gwałtowne, że w wielu miejscowościach znaleziono niepochowane zwłoki ofiar bombardowania. Aresztowania trwają w dalszym ciągu.

Z Madrytu donoszą: Wszczęto do chodzenia przeciwko cudzoziemce, która występowała pod pseudonimem „Fleur de lys”. Jest ona oskar-

żona o to, że pertraktowała w Szwajcarii w sprawie zakupu 30 tysięcy karabinów, używanych w armji szwajcarskiej, po 150 pesetów za karabin.

BRUKSELA, 25. 10. (wl.) Konsul belgijski, który udał się do Oviedo zabity został przez powstańców katalońskich wystrzałem z rewolweru.

PODZIEKOWANIE.

Za przeprowadzoną operację oraz niestrudzoną i bardzo troskliwą opiekę w czasie ciężkiej choroby syna, obecnie zupełnie wyleczonego, składamy tą drogą Wiemolnemu Panu Dr. Paszycowi oraz siostrze przełożonej i siostrze Lucynie ze szpitala Powiatowego w Będzinie stokrotnie Bóg zapłać.

JERZY i JOZEF STOJAKOWSCY.

Dąbrowa G., dn. 25. 10. 34 r.

Dnia 21 października zmarł w Warszawie

s. + p.

ALEKSANDER HAUKE

dziesięcioletni Członek naszej Organizacji

W Zmarłym tracimy bardzo czynnego członka i koleżę.

Cześć Jego pamięci

Nabożeństwo żałobne odbędzie się 27 b. m. o godz. 9 rano w kościele na Pogoni, na które zaprasza członków

ZARZĄD CENTRALNEGO ZWIĄZKU DETALICZNEGO KUPIECTWA CHRZESCIJAŃSKIEGO w Sosnowcu

Aresztowania w Wiedniu

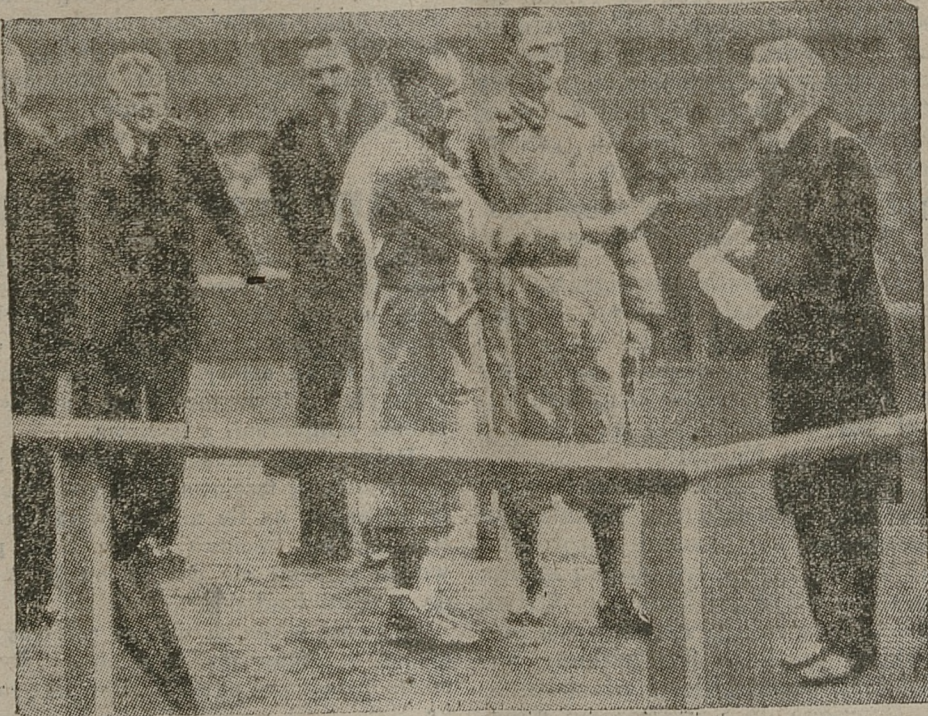
Zniszczenie matryce „Arbeiter Ztg“

WIEN, 25. 10. (wl.) Wydawany nielegalnie przez socjal-demokratów „Arbeiter Ztg.“ drukowany był ostatnio w Brnie i stamtąd przemyczony do Austrii. Obecnie jednak kierownictwo partji postanowiło drukować dziennik w Austrii.

Policja wiedeńska zdołała pokrzy-

żować te plany, dokonując dziś rano rewizji w jednej z drukarni w 14-ym okręgu. W drukarni znaleziono gotowe matryce „Arbeiter Ztg.“ oraz znaczną ilość materiału propagandowego. Drukarnia została opieczętowana, obecnych tam 20-tu pracowników aresztowano.

REKORDOWY LOT — REKORDOWE ZDJĘCIE.

Lotnicy angielscy — Scott i Black w przelocie Anglja — Australia zdobyli rekord. Rekordem swego rodzaju jest niewątpliwie reprodukcja przez nas zdjęcie: moment powitania obu lotników na lotnisku w Melbourne w Australji przez fundatora nagrody za przelot w sumie 10 tys. funtów, sir Macphersona Robertsona. Zdjęcie to dotarło do Europy drogą pocztową

Wstępne rozmowy angielskich i polskich przemysłowców włókienniczych zakończyły się podpisaniem protokołu

ŁÓDŹ, 25. 10. (wl.) Bawiąca od kilku dni w Polsce delegacja angielskiego przemysłu włókienniczego przebywa w dalszym ciągu w Łodzi, gdzie w izbie przemysłowo-handlowej i w związku przemysłowców włókienniczych odbywają się dalsze konferencje w sprawie importu przędzy bawelnianej i zbytu towarów bawelnianych.

W konferencjach tych biorą udział poza przedstawicielami łódzkich kół przemysłowych i handlowych, przedstawiciele ministerjum przemysłu i handlu oraz rady traktatowej z prezesem Minkowskim na czele. Przedstawiciele importerów polskich zwrócili uwagę na zbyt mały popyt na towary angielskie w Polsce. Importerzy polscy wysunęli zadanie, aby dostawcy angielscy za pewnił im warunki, jakie mogą otrzymać od dostawców innych państw.

Delegacji polskiej do wiadomości i obiecali dołożyć wszelkich starań, by trudności we wzajemnych stosunkach zostały w najkrótszym czasie usunięte. Sprawa stawek celnych na konferencji nie była poruszana, gdyż sprawa ta jest zbyt poważna i skomplikowana, aby można ją było załatwić w tak krótkim czasie. Zostanie ona przekazana delegacji polskiej, prowadzącej rokowania o zawarcie traktatu handlowego polsko-angielskiego w Londynie.

Dziś w godzinach rannych i przed południowych odbyła się ostatnia na terenie Łodzi konferencja z delegacją angielską, która zakończyła się podpisaniem wspólnego protokołu.

Zakaz wywozu broni

WARSZAWA, 25. 10. (wl.) Drugi wiceminister spraw wojskowych i szef administracji armji wydał zakaz wywozu broni i materiałów wojennych do Boliwji i Paragwaju.

Katastrofa w kopalni siarki

NOWY JORK, 25. 10. PAT. W kopalni siarki w Perticala, w pobliżu Pessaro zawałiła się sztolnia, przyczem w gruzach znalazło śmierć trzech robotników i dozorca. Kilku innych robotników odniosło rany.

Rekord Walasiewiczówny

TOKIO, 25. 10. Stanisława Walasiewiczówna ustanowiła wczoraj nowy rekord świata, tym razem na dystansie 250 metrów przebiegając go w 32.3. Pobili ona w ten sposób rekord Angielski Edwards, ustanowiony czasem 33.4 w Goeteborgu.

Węgiel tańszy od 1-go listopada

WARSZAWA, 25. 10. Zapowiedziana od pewnego czasu obniżka cen węgla nastąpi od 1 listopada. Wynosić ona będzie 12 proc. na węgiel dla użytku prywatnego i 15 proc. na węgiel dla użytku przemysłowego.

Obniżkę cen węgla udało się osiągnąć, m. in. dzięki znacznemu obniżeniu taryfy przewozowej węgla, dochodzącej do 26 proc.

Węgry nikogo nie aresztowali w związku z zamachem w Marsylii

BUDAPESZT, 25. 10. (wl.) Węgierska agencja telegraficzna donosi: Opierając się na doniesieniach pewnej agencji zagranicznej niektóre dzienniki zagraniczne ogłosiły wiadomość, iż policja budapeszteńska zatrzymała pewnego osobnika, którego aresztowania domagało się poselstwo jugosłowiańskie w swej nocie.

Według informacji prokuratury policja w Budapeszcie wydała niezwłocznie wszelkie możliwe zarządzenia, celem wykrycia miejsca pobytu i aresztowania osobnika, jednakże ten, według danych ustalonych przez śledztwo, zniknął bez śladu ze swego mieszkania i dotychczas nie zdołano wykryć, gdzie się obecnie znajduje.

PODZIĘKOWANIE.

WP. Dr. Krogólskiemu i p. Przystupie Michałowi

za bezinteresowne zaopiekowanie się Ojcem naszym s. p. Stanisławem Zadarą w czasie Jego choroby SKŁADAMY tą drogą SERDECZNE „BÓG ZAPŁAĆ”.

Synowie.

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim Tym, którzy oddali ostatnią posługę ukochanemu Ojcu naszemu

Ś. p. Stanisławowi Zadarze

za tak liczny udział w pogrzebie, składamy staropolskie „Bóg Zapłać”.

Synowie.

Nowa droga walki z bezrobociem

Bezrobocie jest napewno najbardziej katastrofalną plagą, jaką sprowadził na świat kryzys ekonomiczny. Nie mówiąc już o stronie społecznej tego zjawiska — o dziesiątkach milionów ludzi, pozbawionych środków do życia — należy stwierdzić, że rozwój bezrobocia stanowi najistotniejszą przyczynę trudności budżetowych i monetarnych.

Zapomogi dla bezrobotnych zniszczyły budżet niemiecki, zachwiały równowagę skarbu angielskiego i zdeorganizowały finanse publiczne Stanów Zjednoczonych. Jeżeli w raptownym skrócie myślowym połączymy końce łańcucha przyczyn i skutków, to dojrzymy w punkcie wyjścia trzy kraje, w których bezrobocie przybrało rozmiary klęski społecznej: Niemcy, Anglię, Stany Zjednoczone, w punkcie zaś dojścia — trzy systemy monetarne załamane: markę można zaledwie nazwać walutą, funt został zdewaluowany o 40 proc., dolar wiecie niepewną egzystencję i niewiadomo na jakim parytecie ostatecznie się ustali.

Te rezultaty zmieniły do gruntu metodykę walki z kryzysem.

W czasach przedkryzysowych i w pierwszym okresie kryzysu, zagadnienie bezrobocia przedstawiało się całkiem prosto. Teoretycy polityki społecznej wychodzili z założenia, że jednostka ma prawo do utrzymania. Państwo zaś ma obowiązek utrzymania to zapewnić. Walka z bezrobociem włączona została do systemu ubezpieczeń społecznych.

Ale potem się okazało, że ten system, odpowiadający swym celem, kiedy bezrobocie nosi charakter wypadkowy, analogiczny do choroby lub utraty zdolności do pracy, zawodzi na całej linii, gdy bezrobocie wyszło poza granice „wypadków”, a stało się zjawiskiem społecznym. Załamała się propozycja między tymi, którzy płacą składki, a tymi, którzy otrzymują zapomogi. Przez masowy i przewlekły charakter bezrobocia zwała się podstawa finansowa całej akcji. Z pomocą musiało pośpieszyć państwo, bo pracujący nie mogli utrzymać pozbawionych pracy.

W miarę ujawniania się wadliwości tego systemu, w miarę, jak okazywały się jego negatywne skutki w dziedzinie wychowawczo-społecznej — zaczął kształtować się inny pogląd na metody walki z bezrobociem. Wysłunięto hasło: praca zamiast wysiłku; nie upokarzająca filantropia, lecz celowe zatrudnienie bezrobotnego.

Te nowe tendencje zwyciężyły również i w Polsce. — Wyrazem tego zwycięstwa jest decyzja rady ministrów o połączeniu funduszu bezrobocia z Funduszem pracy, a raczej o przekazaniu funduszowi pracy zakresu działania funduszu bezrobocia.

Fundusz pracy powstał w roku ubiegłym, jako wyraz dążności do przerzucenia walki z bezrobociem na roboty publiczne. W pierwszym okresie — okresie z natury rzeczy eksperymentalnym — dawne stanowisko filantropijne nie mogło być od razu całkowicie przezwyciężone i pomimo doraźna objęła znaczną część sumy wydatków, bo aż 27 proc. Należy się spodziewać, że w nowej fazie ewolucji funduszu pracy, dyproporcje te będą stopniowo wyrównane, a praca wyruguje zasiłki.

Środki, jakimi rozporządza na

szą centralna instytucja walki z bezrobociem, są z natury rzeczy ograniczone. Oczywiście, mowy być nie może, by w ramach tego budżetu całkowita ilość bezrobotnych w Polsce mogła znaleźć pracę i zarobki.

Ale jeżeli nie można dostarczyć pracy tym wszystkim, którzy jej szukają, to należy dążyć do tego, by ją otrzymała możliwie największa ich ilość. Zgodnie z intencjami twórców dekretu z dnia 19 października 1934 roku, celem dążeń polityki funduszu pracy będzie osiągnięcie maksymalnego efektu społecznego, zatrudnienie przy robotach inwestycyjnych największej ilości ludzi z usunięciem na drugi plan wszelkich celów ubocznych, a więc t. zw. rentowności robót, w której długo — i najnieuczciwiej w świecie — upatrywano kryterium dla oceny społeczno-gospodarczych inwestycji.

Linję polityczną funduszu pracy wyznaczają dwa momenty. Jednym jest konieczność dostarczenia pracy możliwie jaknajwiększej ilości ludzi, drugim — konieczność wykonania robót, które przez inieją tywą prywatną nie będą wykonane nigdy, bo indywidualni inwestorzy nie dają możliwości wycofania włożonych kapitałów, choć opłaca ją się stokrotnie gospodarstwu narodowemu. Roboty te — budowa dróg, regulowanie i uszlalnianie rzek, wykopywanie kanałów, melioracja gruntów — mają jako najistotniejszy element swych kosztów

pracę ludzką i stwarzają możność nierównie większego zatrudnienia robotników, aniżeli inwestycje „rentowne” pod względem gospodarzoprywatnym.

Ostatnia powódź okazała, jak boleśnie upośledzony jest kraj nasz pod względem tych najprostszych, najprymitywniejszych zdobyczy pracy ludzkiej. W porównaniu z krajami zachodniej Europy jesteśmy biedni i cofnięci o całe dziesiątki lat. Istnieją tam narzędzia pracy już oddawna zamortyzowane, dziedziectwo przesz. pokoleń otrzymane przez pokolenia obecne. Uregulowane rzeki Niemiec, Anglii, Francji, olbrzymia sieć kanałów i dróg zmeliorowane przez dziesiątki lat — czyż wszystko to nie są narzędzia, które pozwalają ludziom tamtych krajów pracować łatwiej i wydajniej i przy tym samym wysiłku wytwarzać więcej. Nasze dziedziectwo jest nad wyraz ubogie. Techniczne warunki naszej pracy są znacznie gorsze. Musimy to wszystko nadrobić, jeżeli w wyścigu gospodarczym narodów chcemy naszym konkurentom zwycięsko stawić czoła.

Stworzenie ośrodka scentralizowanych dyspozycji w walce z bezrobociem napawa ufnością, że nasze wielokrotne zaniedbania w dziedzinie gospodarzoinwestycyjnej zostaną częściowo bodaj wyrównane, a nasze upośledzenie wobec innych krajów — usunięte.

Dr. J. WENDEL

Nauczycielstwo w pracy dla państwa

W dniu 2 października b. r. delegacja związku nauczycielstwa polskiego złożyła p. premierowi i ministrowi W. R. i O. P. propozycję współpracy z państwem w dziedzinie tworzenia oświaty w Polsce.

Legitymacją upoważniającą do powyższego kroku stały się postanowienia statutowe i dotychczasowe wysiłki nauczycielstwa w jego pracy organizacyjnej, społeczno-obywatelskiej.

Jeżeli spojrzymy obiektywnie na rozległy zakres prac jakie na podstawie dobrowolnie na siebie przyjętych obowiązków zostały dokonane z inicjatywy związku w zakresie podniesienia wartości zawodu i stanowiska społecznego nauczycielstwa, w zakresie rozwoju polskiej myśli wychowawczej, udoskonalenia środków i pogłębienia metod nauczania, a wreszcie, jeżeli zrobimy sumienny bilans wysiłków w kierunku kształtowania współzależności obywateli w państwie, podnoszenia ich wyrobienia społecznego, a przez to kultury ogólnej i gospodarczej państwa — to stwierdzić musimy, że stać się to mogło w dużej mierze dzięki zawartości grupowej nauczycielstwa, skupionego w związku nauczycielstwa polskiego.

Zakrojona na miarę wielkich historycznych reform, reforma ustroju szkolnictwa znalazła w nauczycielstwie wykonawców, którzy miarą nadludzkich wysiłków tworzą zręby dla stworzenia nowego obywatela w państwie.

I trzeba mieć patrzeć, i trzeba mieć przewidywać, aby ocenić ten wielki zapal, to przerzucenie wszelkich sił na szalę wielkich wysiłków, którym na imię jutro Polski.

W zawrotnym tempie dzisiejszego życia przyzwyczailiśmy się widzieć rzeczy, które swym efektem choćby doraźnym oszalamiają nas swoją wyrazistością, czy też błyskotliwością. — Przyzwyczailiśmy się przypisywać wyniki wszelkich zmagañ, jednostkom, a niejednokrotnie grupom jednostek, które w swym zakłamaniu pod płaszczykiem rzekomego dobra zbiorowego uprawiają zwykłą grę interesów osobistych, czy też zaspółowych.

Jakież odbiega od tego mrówcza, zakrojona na długie lata praca wychowawcza, oświatowa, gospodarcza nauczycielstwa. W zdrowym ruchu reprezentacji nauczycielstwa, znaleźć możemy istotny zaatek podniesienia wartości moralnej społeczeństwa.

Deklaracja współpracy związku nauczycielstwa polskiego posiada te odważne, na zdrowych zasadach oparte założenia, nie cofa się przed odpowiedzialnością za stan oświaty w przyszłości, o ile głos reprezentacji zawodu nauczycielskiego nie będzie przysłowiowym głosem wolażącego na puszczy, o ile trafna i zgodna z rzeczywistością opinia reprezentacji znajdzie zarówno wiarę, jak i odpowiednie zrozumienie u czynników decydujących.

Nauczycielstwo chce tworzyć oświatę w Polsce i nie cofa się od współodpowiedzialności za jej stan w przyszłości.

Chce jednak, aby w dziele tworzenia tej oświaty, ci którzy biorą bezpośredni, wielki ciężar jej realizacji mieli możność inicjatywy, wnioskowania, opinjowania.

Słuszne to prawo zdobył związek swoją długoletnią pracą dla dobra państwa i oświaty, oraz ewe-

imi założeniami ideowymi, na pierwszym planie których są wysiłki, źródłem których jest wielki czyn i wielkie wysiłki Twórcy i Budowniczego państwa polskiego.

Zdobyta już niepodległość wymaga wielkich ofiar w dziele tworzenia nowych wartości, przebudowy organizmu społecznego, gospodarczego państwa.

W tej pracy nad zdobyciem niepodległości gospodarczej państwa, nad stworzeniem do nowych warunków przystosowanego obywatela w państwie, w pierwszym szeregu kroczy nauczyciel — wychowawca, któremu przyznając pełne obywatelstwo dostarczymy nowych sił, przyspieszając ten samemu realizację wielkiego procesu zmian sta-sunków w Polsce.

Józef Kwiatkowski.

Ze wspomnień historycznych

Polska w walkach o wolność Węgier

Faktem jest historycznym, że nie tylko Wiedeń, ale i Ostrzyhom, dzisiejsza stolica prymasa Węgier, zawdzięcza naszemu królowi Sobieskiemu swe wyzwolenie z pod jarzma tureckiego, pod którym ten gród jeżał około 130 lat.

Było to w r. 1683 po wspaniałym zwycięstwie oręza polskiego pod Wiedniem kiedy to król Jan III chcąc być wiernym swojej przysiędze, że do ostatka walczyć będzie z wrogami chrześcijaństwa — ruszył na Węgry, aby nadać ścisła nieprzyjacielowi. Trzeba było wtedy maszerować z wojskiem na Parkany, gdzie turecy na nowo połączyli swe siły. Widząc nadeciągających rycerzy polskich, turecy postanowili cofnąć się i na zamku w Ostrzyhomiu szukać schronienia.

Nad Dunajem nastąpiła straszna rzeź. Z uciekających największa ilość zginęła w Dunaju. Zaledwie siedmiuset turkom udało się dotrzeć do Ostrzychomu, 8000 trupów tureckich i 3000 jeńców zaświadczyło o świetnym zwycięstwie Sobieskiego pod Parkanami. Ale trzeba było także i zdobyć zamek w Ostrzyhomiu, w którym się schronili turecy. Bezwzględnie przystąpiono więc do oblężenia. W nocy z 26 na 27 października turecy wysłali posłów, oświadczając gotowość oddania twierdzy, pod warunkiem wolnego odwrotu. Zbliżająca się zima zmusiła też Sobieskiego do przyjęcia tej propozycji tureckiej.

Węgrzy pamiętają do dziś dnia to pamiętne zdarzenie ze swoich dziejów. Dowodem tego stały się chociażby uroczystości jubileuszowe ku czci św. Emeryka, jednego z patronów Węgier, odbyte w r. 1930. Wtedy to miasto Ostrzyhom uwieczniło wdzięczność swą do niezapomnianego króla naszego Jana III, umieszczając wśród uroczystości jubileuszowych tablicę pamiątkową na prastarych murach zamku z napisem opiewającym czyn Sobieskiego, nazwanego słusznie „Iwem północny”. — Uroczystość ta była zarazem nowym zmanifestowaniem przyjaźni polsko-węgierskiej.

Narodziny towarzystwa higienicznego w Sosnowcu

Onegdaj w gmachu ratusza, zebrało się ponad 120 osób, które stały się celem wzięcia udziału w zebraniu organizacyjnym towarzystwa higienicznego w Sosnowcu.

Zagajając zebranie w imieniu związku lekarzy Zagłębia Dąbrowskiego — prezes tej organizacji — dr. A. Osiński, gorąco powitał obecnych przedstawicieli, władz, organizacji i uczestników, którzy przez naprawdę liczne przybycie zadokumentowali, iż inicjatywa, podjęta przez związek lekarzy, celem powołania do życia towarzystwa higienicznego znalazła żywy oddźwięk.

Dowiadujemy się z ust p. dr. Osińskiego, że przed czterema laty w łonie związku lekarzy obwodu Zagłębia Dąbrowskiego została utworzona sekcja lekarzy higienistów. Zakres czynności w tej sekcji, czyisto praktyczny, zespółł wszystkich członków związku, pracujących zawodowo w sanitaryjacie Zagłębia Dąbrowskiego oraz zastęp starszych lekarzy, którzy w różnych organizacjach społecznych tkwią od szeregu lat, stając zawsze w roli strażników zdrowia.

Rezultatem praktycznym tej pracy po licznych zebraniach, dyskusjach było opracowanie przepisów i regulaminu sanitarno - porządkowego dla miast, przystosowanego do warunków i potrzeb Zagłębia Dąbrowskiego. Przepisy te — w postaci regulaminu sanitarno - porządkowego zostały z drobnymi poprawkami przyjęte przez miasto Sosnowiec i posłane do władz wojewódzkich do zatwierdzenia.

Prócz pracy tej ściśle lokalnej — członkowie sekcji brali żywy udział w zjazdach higienistów miast i wsi, w Gdyni w r. 1931 i w Poznaniu w r. 1933, wnosząc do dyskusji w tematach poruszanych na zjazdach wiele cennych uwag i wskazówek — przy każdej okazji mając na uwadze potrzeby Zagłębia.

Z pośród opracowanych — dwa wnioski przyjęte na zjazdach mają szczególnie duże znaczenie dla Zagłębia: wniosek o podjęcie pracy do walki z zadykami miast (skutkiem tego było powołanie specjalnej komisji do opracowania odpowiedniej ustawy, której nasze ustawodawstwo nie ma) i wniosek o konieczności zbudowania oczyszczalni dla wód i ścieków Zagłębia Dąbrowskiego (wobec trudności finansowych, w jakich znajdują się nasze miasta — przyjęto, że pracę tę wykonać winien beżpośrednio fundusz pracy z własnych sum).

Ale, jak podał dr. Osiński, wyniki pracy w dziedzinie podniesienia stanu higienicznego naszych osiedli, pomimo wielkiego nakładu — nie zadowolowały członków sekcji higienicznej. Wyniki tej pracy były niewspółmiernie małe w stosunku do włożonego wysiłku, który, jak to stwierdził dr. Osiński, nosił często charakter wielkiej ofiarności — wprost samozaparcia i wielkiego poświęcenia dla spraw zdrowotności publicznej. Głowiono się też, jak poinformować zebranych przez związek lekarzy — nad przyczynami tego zjawiska i musiano przyjść do przekonania, że najwyższy nawet poziom wiedzy i pracy sanitaryjatu i jednostek nie pozwoli na osiągnięcie należytego wyniku w dziedzinie zdrowotności — praca ta pójdzie na marne, lub w najlepszym razie dać może bardzo nikłe wyniki, jeśli społeczeństwo w masie swojej nie osiągnie wysokiej kultury higienicznej. Ta świadomość skłoniła związek lekarzy do zainicjowania i powołania do życia towarzystwa higienicznego.

Wreszcie, jak podał dr. Osiński

— pobudką była i inna okoliczność.

W pracy organizacyjnej, by osiągnąć należyte wyniki, dążyć należy, by jaknajmniejsze różnice istniały pomiędzy młodem i starszym pokoleniem. Nowe formy wychowania w szkole — przystosowanie młodzieży do praktycznego życia — nie może dać wyników dodatnich, gdy rozpiętość między dążeniami szkoły a rzeczywistością życiową będzie zbyt wielka, bowiem to, co zaszczerpi szkoła zrujnować może zły przykład życiowy.

Wiadomo, jak wielką uwagę, zwraca obecnie szkoła na zdrowotność, na podniesienie kultury fizycznej. Jeśli mamy w wyniku tego osiągnąć zdrowie, należyty rozwój fizyczny i podniesienie rasy — musimy — mówi dr. Osiński — współdziałać ze szkołą w dziedzinie podniesienia ogólnych warunków zdrowotnych. Nie możemy tolerować tak wybitnego kontrastu między tem, co wszczepi szkoła a tem z czem spotykamy się w życiu.

I ta okoliczność sprawia, że winniśmy dążyć do podniesienia ogólnej kultury higienicznej jaknajszerszych warstw ludności. Kierując się temi przesłankami, na zakończenie swego przemówienia, prezes związku lekarzy zwrócił się z apelem do szerokiej warstw społeczeństwa i do inteligencji pracującej o podjęcie

wspólnie ze związkiem akcji ku osiągnięciu poprawy na polu zdrowotności publicznej.

Po tem przemówieniu — zebrani do prezydium zaprosili: księdza kanonika Fr. Raczyńskiego, inżyniera Pawłowskiego i dr. Molickiego, który następnie w krótkich słowach streścił cele i zadania towarzystwa higienicznego.

W dyskusji zabierali głos pp.: dr. Budzyński, dr. Weinzieher, prezes sądu okręgowego M. Zbrowski, poczem zebrani uchwalili składkę miesięczną, jako minimum 25 groszy i wybrali tymczasowy zarząd w następującym składzie: prezes — Zbrowski M., inż. Bereszko, poseł Konieczka, komisarz Almstaedt, dr. Blinstrub, dr. Budzyński, M. Konieczna, p. H. Mamelokowa, dyr. Zilling, pr. kurator E. Salak, dr. Molicki, dr. Kotarski, sędzia Gawronski, p. Krajewska, p. Likiernikówna, p. Jagiełłowicz Marceli, p. Mroczkiewicz, dr. Rajssowa i dr. Zahorski oraz przedstawicieli prasy, cechów piekarzy, rzeźników i stowarzyszenia właścicieli nieruchomości, których nazwiska podadzą oddzielne organizacje.

Do komisji rewizyjnej wybrano: dr. Szwarebartową, p. Garlińskiego i P. Sulikowskiego oraz zastępców dr. Falińskiego i p. I. Majewskiego.

Wszystkim, z którymi wypadło mi z zajmowanego stanowiska współpracować, a nie mam możliwości osobiście, opuszczając teren województwa i przechodząc na inne stanowisko służbowe, dziękuję tą drogą za życzliwą współpracę i żegnam.

WACŁAW ZWIRSKI.

Na froncie pracy w Zagłębiu.

W bieżącym tygodniu sytuacja na rynku pracy w Zagłębiu Dąbrowskim uległa małym zmianom.

Huta Bankowa w Dąbrowie przyjęła do pracy 113 robotników.

Przedsiębiorstwo budowlane G. Weinzieher w Będzinie przyjęło do pracy 43 robotników, w związku z

budową gmachu pocztowego w Sosnowcu.

Fabryka chemiczna Radocha w Sosnowcu wymówiła pracę 18 robotnikom.

Kop. „Czeladź“ na Piaskach wymówiła pracę 60 robotnikom.

Święto 11 listopada w Będzinie.

W Będzinie odbyło się organizacyjne zebranie komitetu obchodu święta 11 listopada.

Zagait zebranie prezes Rzeckowski, przewodniczył dr. Kosibowicz. Do komitetu wykonawczego zostali wybrani: dr. Kosibowicz — przewodniczący, insp. Janiczak i dr. Einhorn — jako wiceprzewodniczący, insp. Kozłowski skarbnik, p. Żak — sekretarz, starościna Boxowa ks. kanonik Peche, plk. Rarogiewicz, major Wittek, dr. Kosibowiczowa, sędzia Zbikowski dr. Bartnik dr. Weinzieher, notariusz Kowalczewski prez. Bartel, p. Ocioszyńska prez. Goc, p. Goldszajn, p. Lewkowicz p. Rubnlicht i red. J. Oskólski — jako członkowie.

Przewodniczącym sekcji finansowej

Opryszek postrzelił przechodnia na ulicy w Będzinie

Na ulicy Krakowskiej w Będzinie miała miejsce onegdaj krwawa awantura.

Do wracającej do domu późnym wieczorem Marji Marcisz, zam. w Będzinie, podbiegł jakiś opryszek i nie mówiąc począł ją bić. Przechodzący w tym czasie, w towarzystwie kolegów, Józef Kasprzyk, zamieszkały przy ul. 1-go maja 37 w Będzinie, stanął w obronie kobiety, odpychając opryska.

Opryszek w odpowiedzi odzwa-

cał mu uwagę, aby nie bił kobiety, wyjął błyskawicznym ruchem z kieszeni rewolwer i strzelił do Kasprzyka, raniąc go w udo prawej nogi.

Do rannego wezwano lekarza, który po nałożeniu opatrunku polecił Kasprzyka przewieźć do szpitala powiatowego w Będzinie. Stan jego zdrowia jest zadawalniający.

Opryszek w międzyczasie uciekł, policja go szuka.

Piątek 26 Październik
Dzisiaj Ewarysta pap
Jutro: Sabiny
Wschód słońca: 6.08
Zachód słońca: 16.12

RADJO

WARSZAWA.

Piątek, 26 października.
6.45 „Kiedy ranne wstają zorze“.
6.52 Gimnastyka. 7.15 Dziennik poranny. 6.50, 7.08, 7.25 Muzyka poranna (płyty) 7.35 Chwilka pań domu. 7.40 Zapowiedź programu. 7.50 Koncert reklamowy. 11.57 Sygnał czasu z Warszawy. Obserw. Astr. 12.00 Hejnał z Krakowa. 12.03. Wiadomości meteorologiczne. 12.05 Codzienny przegląd prasy polskiej. 12.10 Koncert zespołowy. 12.45. Wskazówki dla młodych matek. 13.00. Dziennik południowy. 13.05. Płyty. 15.30. Wiadomości o eksporcie polskim. 15.35. Przegląd giełdowy. 15.45. Muzyka lekka. 16.45. Audycja dla chorych. 17.15. Kwintet fortepianowy. 17.50. Przegląd wydawnictw. 18.00. Kącik dla młodzieży wiejskiej. 18.10. Życie artystyczne stolicy. 18.15. Pieśni polskie. 18.45. Życie i obyczaje zwierząt. 19.00. Płyty. 19.20. Pogadanka aktualna. 19.30. Muzyka lekka. 19.45. Program na dzień następny. 19.50. Wiadomości sportowe. 20.00. Jak spędzić święto? 20.05. Pogadanka muzyczna. 20.15. Koncert symfoniczny. W przerwie: Dziennik wieczorny. 22.30. Recytacje poezji. 22.40. Koncert reklamowy. 23.00. Wiadomości meteorologiczne. 23.05. Muzyka taneczna.

KATOWICE

Piątek, 26 października.
6.45—7.40 Audycja poranna z Warszawy. 7.40. Zapowiedź programu. 7.50. Koncert reklamowy. 11.57 Sygnał czasu z Warszawy. hejnał z Krakowa. 12.03. Transmisja z Warszawy. 15.30. Wiadomości o eksporcie polskim. 15.35. Wiadomości gospodarcze. 15.45. Muzyka lekka. 16.45. Audycja dla chorych. 17.15. Kwintet fortepianowy. 17.50. Przegląd wydawnictw. 18.00. Śladami Pawła Stalmacha. 18.15. Pieśni polskie. 18.45. Odczyt z Warszawy. 19.00. Płyty. 19.20. Pogadanka aktualna. 19.30. Płyty. 19.45. Program na dzień następny. 19.50. Wiadomości sportowe. 20.05. Pogadanka muzyczna. 20.15. Transmisja z Warszawy. 22.40. Koncert reklamowy. 23.00. Wiadomości meteorologiczne. 23.05. Skrzynka pocztowa.

Z Kielc

(k) Przygotowania do uroczystości 11-go listopada w Kielcach. Celem zorganizowania komitetu obchodów narodowych w Kielcach, oraz ustalenia i przygotowania w bieżącym roku programu uroczystości święte państwowe, go w dn. 11 listopada, p. wojewoda zwołuje na dzień 30 bm. zebranie obywatelskie.

Zebranie odbędzie się w sali portretowej urzędu wojewódzkiego, punktualnie o godz. 7 wieczorem.

(k) Bodo w Kielcach. Eugenjusz Bodo mistrz sceny i ekranu polskiego, który świetną grą czaruje tłumy publiczności i jest wszędzie przedmiotem owacyjnego przyjęcia wystąpi w najbliższych dniach w kinie „Czwartak“.

Pozatem kino „Czwartak“ wyświetlać będzie wkrótce film polski „Pieśniarz Warszawy“ z E. Bodo w roli tytułowej.

(k) Tajemnicza dama skradła pierścionek. Onegdaj do zakładu jubilerskiego Chaima Szwarca, zam. w Kielcach przy ul. Dużej nr. 15, przyszła nieznaną damą ze złotym pierścieniem prosząc o przerobienie go na dwa pierścionki. Nieznajoma poprosiła przytem o okazanie jej modeli innych pierścionków. Po wybraniu modeli dama zowała swój pierścionek i wyszła, lecz po upływie niespełna 10 minut wróciła i zabierając swój pierścionek oświadczyła, że nie oplaca jej się przerobić pierścionka. Po odejściu nieznanajomej Szwarz stwierdził brak jednego z drogocennych pierścionków, który nieznaną skradła. Policja stwierdziła, że ta sama dama była nieco później w składzie jubilerskim Nuty Sztajnberga, któremu uściłowała sprzedać skradziony u Szwarca pierścionek. Policja poszukuje tajemniczej damy.

Zmiana nazwiska

W sprawie zmiany nazwiska obowiązują w Polsce dwie ustawy: Ustawa z dn. 24.10.1919, poz. 478 Dz. U. oraz Ustawa z 22.III.1929 poz. 16 Dz. U. z r. 1930. Zezwolenia na zmianę nazwiska udziela wojewoda właściwy dla miejsca zamieszkania proszącego. Prośbę o zmianę nazwiska wnosi się do starostwa powiatowego, względnie w miastach — do starostwa grodzkiego. Prośba o zmianę nazwiska winna zawierać: 1) nazwisko, które proszący pragnie przybrać, 2) powody zamierzonej zmiany nazwiska, 3) wiadomości o stosunkach majątkowych, rodzinnych i zarobkowych proszącego, jeśli pragnie się ubiegać o zwolnienie względnie obniżenie opłat.

Do prośby należy dołączyć: 1) metrykę urodzenia, 2) metrykę ślubu, o ile proszący pozostaje w związku małżeńskim, 3) metrykę urodzenia dzieci w dniu wniesienia prośby jeszcze niepełnoletnich, 4) dowód obywatelstwa polskiego.

Polski kamień w sercu Pirenejów

W centrum Wysokich Pirenejów u stopy góry, wznoszącej się na wysokość 1400 metrów ponad miejscowość, o klimacie Baresg, zachował się do dziś dnia „polski kamień”, będący jednym z wielu dokumentów polskiego tulaństwa. Jest to skała, która po jednej stronie nosi napis, wykuty w kamieniu, w języku polskim, a po drugiej w języku francuskim treści następującej.

Polacy emigranci z powstania 1831 roku zanoszą modły o wyzwolenie Ojczyzny. Rok 1836.

Wzruszający ten tekst uzupełnia wizerunek polskiego kawalerzysty, wyrzyty również w skałę.

Istnienie tego polskiego kamienia sygnalizują turyści, którzy w okresie wakacyjnym odwiedzają te strony Pirenejów.

Z wydawnictw

Bluszcz

Nr. 42 „Bluszczu” rozpoczyna artykuł „Krytyka i pesymizm” z cyklu „Bo łączki inteligencji” przez N. J. „Zbrodnia marsylska” przez H. N. „Muszka” nowela Zuzanny Rabskiej, „Kurpie” — feljeton krajoznawczy Hanny Mortkowiczówny, „Miniatury i rzeźby na wystawie plastycznej w Ipsie” przez S. P. O. „Poczytność złych książek” przez Zofję Kunicką, „Nasza czeska przyjaciółka” przez K. Bielańską, „Kilka godzin w słońcu” przez S. P. O., „Wspomnienie pośmiertne o ks. Szwejnicu” Zofji Kanińskiej, „Z teatrów” przez S. P. O. „Przegląd prasy” i aktualja kobiece w pełniają dział literacko — społeczny. W dziale „Ogródnictwo i hodowla”, mamy prace: „Zimowanie kalafiorów, Króliki angorskie, Hodowla i zbiór ślimaków” Marji Dąbrowa.

W dziale „Dom i gospodarstwo”: — „Towaroznawstwo praktyczne” Wandy Dobrzańskiej i „Przepisy gospodarskie” przez Melbę.

W dodatku „Mody i roboty” modele praktyczne sukien i estetycznych wzorów i robót.

Polska z lotu ptaka

Do najoryginalniejszych afiszów propagandowych wydawanych przez koleje polskie należą, niewątpliwie, afisze-mapy, przedstawiające Polskę z lotu ptaka. Wydawnictwo tych bardzo interesujących i instrukcyjnych map podjęła przed dwoma laty Dyrekcja kolejowa w Krakowie.

Pierwsze dwie mapy przedstawiały Polskę widzianą z lotu ptaka od strony Tatr, i od strony Karpat Wschodnich, obecnie zaś wysza trzecia mapa przedstawiająca Polskę od Bałtyku. Wszystkie wspomniane mapy opracował kartograf i znany taternik z Zakopanego Tadeusz Zwoliński. Na pierwszym planie ostatnio wydanej mapy widzimy bardzo szczegółowo całe województwo pomorskie z wybrzeżem, Szwajcarią Kaszubską i Borami Tucholskimi. Dalej widać jeszcze dość dokładnie woj. poznańskie i wszystkie pozostałe województwa aż po łańcuch Tatr i Beskidów.

Propaganda kraju u nas i na zachodzie

Dobrze jest czasem pojechać w odwiedziny do sąsiadów i przypatrzyć się przy tej okazji jak sobie oni radzą z problemami, z którymi sami nie możemy się jakoś uporać.

Mam w tej chwili na myśli propagandę wewnętrzną turystyki krajowej w Niemczech i u nas.

Dotknięci jesteśmy tak samo jak i Niemcy klęską kryzysu, zubożeniem społeczeństwa, a wreszcie koniecznością rozwoju turystyki wewnątrz kraju, wobec utrudnień przy ściąganiu turystów z zagranicy.

A teraz przyjrzyjmy się bliżej jak do problemu ożywienia turystyki krajowej wzięliśmy się my, a co w tym kierunku zrobili Niemcy.

W Polsce ruch turystyczny rozwijać się zaczął już od 3 lat doskonale, dzięki szeregowi zniżek kolejowych, pozbawionych prawie zupełnie biurokratycznego piętna i dzięki temu dostępnych szerokim rzeszom obywateli. Drugim bodźcem były pociągi popularne, cieszące się coraz większą sympatią społeczeństwa. Uzupełnieniem ich był szereg zniżek do miejscowości położonych w pobliżu większych ośrodków, ważnych w dniu przedświątecznym, świątecznym i poświątecznym. Poważną rolę odegrały również zniżki powrotne z miejscowości uzdrowskich, dzięki którym kuracjusze chętniej niż poprzednio opłacali taksy kuracyjne, jako warunek do otrzymania zniżek.

Widocznie jednak ożywiony i wzrastający ruch turystyczny nie szedł na rękę władzom kolejowym, co jest tem dziwniejsze, że podlega im jednocześnie cały wydział turystyki i propagandy Polski. Bowiem 1 stycznia 1934 roku jednym zarządzeniem skasowano wszystkie poprzednio wydane zniżki, oraz zastrzeżono przepisy o wydawaniu zwoleń na pociągi popularne.

Piękny sen o rozwoju turystyki wewnątrz kraju skończył się. Ogół społeczeństwa naszego nie różnił wany jeszcze dostatecznie w rozkoszy podróżowania dla samego poznania kraju, począł się stopniowo odzwyczajać od turystyki dla przyjemności. Zniesienie zaś zniżek powrotnych z uzdrowskich spowodowało znaczne zmniejszenie dochodów z taks kuracyjnych. Nowe niestety nie umotywowane utrudnienia spowodowały zaś zmniejszenie do minimum ilości pociągów popularnych.

Jednym słowem można dziś śmiało powiedzieć, że 1 stycznia 1934 roku turystyka wewnątrz kraju w Polsce zatrzymała się w swoim rozwoju, a nawet zaczęła się raptownie cofać.

A teraz skończmy przyjrzyjmy się co zrobili w tym czasie Niemcy dla ożywienia wewnętrznego ruchu turystycznego?

Przedewszystkiem tamtejsze władze kolejowe nie ustają w obmyśleniu coraz to nowych zniżek, udzielanych obywatelom przy przejazdach kolejami, autobusami państwowymi, oraz przy zwiedzaniu osobliwości w grupach, począwszy już od 2 osób.

Ciekawym wyjaśnieniem jest fakt zaobserwowany w Niemczech, że chociaż tamtejsze społeczeństwo oddawna już uprawia turystykę z zamiłowaniem, jednakże w braku specjalnych ułatwień i zniżek za-

ozęło się ono stopniowo uchylać od podróżowania po kraju i trzeba było obecnymi zniżkami spowodować chęć szerokie rzesze do podróżowania.

Władze 24 państw, wchodzących w skład Rzeszy Niemieckiej, celem wzmoczenia propagandy piękna całego kraju wśród własnego społeczeństwa, złączyły się we wspólnej propagandzie, wyrażając całą swą energię i inicjatywę w tym względzie. Stworzyły one w tym celu specjalny urząd propagandy Niemiec wyłącznie dla samych Niemców.

Biuro to mieści się na prynejpalnej ulicy Berlina i zajmuje całe piętro wielkiego nowoczesnego gmachu. Hasłem biura, wypisanem przed wejściem do niego, jest, aby każdy Niemiec, zanim wyjedzie zagranicę, poznał najpierw piękno własnego kraju.

Praca i zadania biura są wielkie i pożyteczne, a co ciekawsze, że rezultaty ich nie dały na siebie długo czekać. W tej chwili bowiem, to jest zaledwie po roku pracy biura, ruch wewnątrz w Niemczech niesłychanie ożywił się. W hotelach pełno, uzdrowska zaś, pomimo całkowitego braku przyjezdnych z zagranicy, żyją na poprzednim stopniu rozwoju, a trzeba wziąć pod uwagę fakt, że niemieckie uzdrowska zakrojone są na skalę międzynarodowego ruchu przyjezdnych i posiadają wielkie, wspaniałe hotele oraz pensjonaty i restauracje, o jakich my, w Polsce, nie mamy zupełnie pojęcia. W roku bieżącym wszy-

Zjazd referentów turystycznych dyrekcyj kolejowych

Pod przewodnictwem naczelnika wydziału turystyki w ministerjum komunikacji dr. Szatkowskiego odbył się w Wilnie zjazd referentów turystycznych okręgowych dyrekcji kolejowych, z ramienia wydziału turystyki w obradach brał również udział dr. Orłowicz i red. Lepecki.

Na zjeździe omawiano sprawy, dotyczące pociągów popularnych oraz wzmocnienia i usprawnienia turystyki kolejowej. Jak wynika z przedłożonych sprawozdań, w roku bieżącym korzystało już z pociągów popularnych ok. 150.000 osób.

W toku obrad podkreślono m. in.

MIEJSCA SYPIALNE W 3. KLASIE POCIĄGÓW POPULARNYCH.

Odbył się w Krakowie doroczny zjazd porozumiewawczy w sprawie przygotowania sezonu turystycznego — narciarskiego na okres zimowy 1934-35 r. w toku obrad, odbywających się pod przewodnictwem wicemin. komunikacji inż. Bobkowskiego, podkreślono jednomyślnie konieczność przywrócenia zniżek indywidualnych na kolejach, oraz szerszego stosowania ulg dla turystów.

Postanowiono, że w pociągach popularnych 3 klasy wprowadzone będą miejsca sypialne, za małą opłatą pasażerowie otrzymywać będą pościel. Innowacja ta przyczyni się niewątpliwie do wzmocnienia ruchu wycieczkowego w górze. Dotychczas krótkie wycieczki były dla pasażerów wielce uciążliwe, wobec konieczności spędzania często dwóch kolejnych nocy w pociągu bez miejsc sypialnych.

stkie hotele i restauracje w uzdrowskich i miastach wypełnili Niemcy. W ten sposób znacznie osłabło w nich piętno kryzysu, a przejeżdżając przez Niemcy, wszędzie bez wyjątku widzi się doskonale utrzymane hotele, oraz restauracje. Właściciele ich zupełnie nie narzekają, że wobec obniżenia opłat lub zmniejszenia ruchu podróżnych nie są w możności przeprowadzać remonty lub kompletować zniszczony inwentarz.

Biuro Propagandy w Columbus Haus otrzymuje od oficjalnego urzędu propagandy przy niemieckim ministerjum kolei, oraz od zainteresowanych miejscowości obfity i pięknie wydany materiał propagandowy, który następnie za minimalną opłatą sprzedaje zgłaszającym się osobom. Sam zaś organizuje ryczałtowe parodniowe podróże po Niemczech za minimalną opłatą, które cieszą się też dużym powodzeniem.

I w ten sposób wszyscy są dzisiaj zadowoleni. Pomimo kryzysu i wstrzymania niemal całkowitego ruchu turystów z zagranicy, w Niemczech od wczesnej wiosny do późnej jesieni, a potem znowu zimą, panuje ożywiony ruch turystyczny.

Widzimy więc na przykładzie najbliższych sąsiadów, że wystarczy tylko trochę dobrej woli, a przede wszystkim koordynacji pracy, aby wewnątrz ruchu turystyczny ożywił i uczynił pożytecznym dla gospodarstwa narodowego.

M. S.

szkodliwość odwoływania pociągów popularnych wobec niepełnego kompletu podróżnych. Uznano za wskazane, aby w wypadkach niedojścia do skutku wycieczki pociągami popularnym, osoby, które zgłosiły się na wycieczkę, przewozić pociągami zwykłymi za opłatami popularnymi.

Po zakończeniu obrad uczestnicy zjazdu odbyli wycieczkę do Puszczy Białowieskiej. Następnym zjazdem referentów turystycznych dyrekcji kolejowych odbędzie się w listopadzie w Krakowie; na zjeździe tym omówiony będzie plan zimowej akcji turystycznej.

NAWET ALBANJA POSIADA JUŻ SIEĆ KOMISYJ TURYST.

Min. spraw wewn. w Albanii rozesłało okólnik do wszystkich prefektów (prefektura w Albanii odpowiada pojęciu naszego województwa — przyp. red.) z poleceniem, aby władze lokalne czyniły jaknajdalej idące ułatwienia i uproszczenia formalności administracyjnych w stosunku do turystów zagranicznych.

Okólnik zarządza jednocześnie utworzenie przy wszystkich prefekturach komisji turystycznych, do których z urzędu wchodzi: przedstawiciele policji, komendanci żandarmerji, przedstawiciele gmin i lekarze sanitarni. Komisje te obowiązane są m. in. dwa razy na miesiąc przeprowadzać kontrolę hoteli i gospód, zwracając szczególną uwagę na higienę ich urządzeń, czystość itd.

